

γραφα, ἢ ἐνθυμούμενοί τι περὶ τοῦ Ἀλλή Πασᾶ νὰ τὰ παραδώσωσιν εἰς τὴν δημοσιότητα, διότι οὕτω θέλει καταρτισθῇ ἀκριδὴς ἱστορία τοῦ Σατράπου ἐκείνου, ὅστις δι' ἀλληλουχίας ἐγκλημάτων ἀπεχαιρέτισε τὴν πενιχρὰν καλύβην τοῦ Τεπελὲν, ἐμολύνε τὰ Ἰωάννινα δι' ἀνηκούστων κακουργημάτων, ἠξιώθη τῆς προσοχῆς ἔλου τοῦ κόσμου, καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἔτρεμον Σουλτάνοι καὶ Ραγιάδες, Χριστιανοὶ καὶ Τούρκοι.

Ἰσως ὑπὸ τὴν ἐποψὶν ταύτην τὸ ἐν λόγῳ χρονικόν, ὅπερ εἶναι γεγραμμένον εἰς φύλλον ἐπὶ χάρτου χονδροῦ, ἀπολέσαντος τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ λευκότητα ἐνεκα τῆς ἐπηρείας τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ πεσόντων ὑγρῶν, διὰ μεγάλης δὲ προσοχῆς καὶ κόπου ἀντεγράφη, περιέχει τι τὸ ἐνδιαφέρον· ἐὰν δὲ καὶ ἡμεῖς, κύριε συντάκτα, παραδεχθῶμε τοῦτο, δημοσιεύσας τὸ ἐπισυνημμένον ἀντίγραφον εἰς τὰς στήλας τῆς Πανδώρας.

Προσδέξασθε τὴν πρὸς ὑμᾶς διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου μου ὑπολήψεως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΛΘΑΣ

φοιτητής.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Τοῖς ἐντευξομένοις ἀδελφοῖς.

Ὅχι μόνον οἱ πολυμαθεῖς καὶ φιλομαθεῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἰδιώταις καὶ ἀμαθεῖς γνωρίζουν πόσον ὠφέλιμος εἶναι ἡ ἱστορία εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν· διὸ ἐξ ἀπεράντων αἰώνων, εἰς κάθε καιρὸν οἱ πολυμαθεῖς καὶ φιλομαθεῖς κάθε ἔθνους δὲν ἐλείψαν γράφοντες καὶ ἱστοροῦντες τοῦ γένους των τὰ ἔργα, καὶ κατορθώματα καὶ τὰ ἴδια τοῦ ἐκάστου ἔθνους καὶ ὅσα ἐκρέμαντο καὶ ἐξήρτηντο ἀπὸ τὴν διοίκησιν τῶν ἡγεμόνων των καὶ βασιλευόντων. Ἡ πρώτη ἱστορία ἔλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἶναι ἐκείνη τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἔθνους.

(Ἔπεται ἐξ ἀγραφῶν σελίδες.)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΑΣΑΝΤΩΝ ΣΠΑΪΔΩΝ ΕΝ Τῇ ΗΠΕΪΡῳ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΙΔΟΜΑΖΩΜΑ.

—οο—

Μετὰ τὴν ἀποδιδῶσιν Θωμᾶ τοῦ δεσπότη Ἰωαννῖνου καὶ τῆς Ἡπείρου, τοῦ καὶ ἀλβανοκτόνου ἐπονομασθέντος, (1) καὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ τοῦ ἀπὸ Κεφαλληνίας Ἰζᾶου καὶ τῆς ἀπὸ Τρίκκης τῆς Θεσσαλίας δεσποίνης, ἔμειναν οἱ Ἰωαννῖται δίχως αὐθέντην, ἀπειλούμενοι ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Θεσσαλίας, ἀπὸ τὸν Σινᾶν πασσᾶ, καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ἄρτας ἀπὸ τὸν τῆς αὐτῆς δεσπότην τὸν ἀλβανίτην Σπά-

(1) Ὑπάρχουσιν ἐσδεσμένοι: ὡς διορθωθέντος τοῦ κειμένου· ὡς ἱστορεῖ ὁ Ἰωαννῖτης Κουδαρᾶς οἱ Ἰωαννῖται ἤγεραν ἀπὸ Κεφαλληνίαν κάποιον Ἰζᾶου, ὁποῦ καθὼς φαίνεται ἦταν πρίγκηψ Ἰταλός.

ταν· καὶ ἐν ἀκαταστασίᾳ καὶ ἀναρχίᾳ εὐρισκόμενοι, καὶ ἀπὸ τοὺς φόβους τῶν ῥηθέντων δύο ἐχθρῶν καὶ μᾶλλον ἀπὸ τοὺς χωργιάταις τῆς ἐπαρχίας (ὅτι ὅσα χωρία ἦταν τῆς φαμελίας τοῦ δεσπότη, μὴν ὄντας αὐθέντης τους, νὰ δώσουν τὸ εἰσόδημα, τὸ ἐκρατοῦσαν αὐτοὶ καὶ ἐκκλοκυβερνῶντο)· τοῦτο βλέποντες οἱ χωριάταις τῶν ἀρχόντων ἀποστάτησαν καὶ αὐτοὶ καὶ δὲν ᾔθελον νὰ δώσουν τῶν αὐθέντων τους τῶν ἀρχόντων τὸ ἀπαρθενοῦν εἰς αὐτοὺς εἰσόδημα, καὶ θέλοντες νὰ τοὺς βιάσουν οἱ ἄρχοντες, ἐνώθησαν οἱ τοῦ δεσπότη χωριάταις με τοὺς χωριάταις τῶν ἀρχόντων καὶ ἄρχισαν τὸν πόλεμον κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς ἐπολιόρκησαν εἰς τὸ κάστρον· καὶ ἐκατήντησαν οἱ δυστυχεῖς ἄρχοντες καὶ οἱ λοιποὶ τῆς πόλεως εἰς ἀπελπισίαν· καὶ σκέψεως γενομένης παρ' αὐτῶν ἐπρόκριναν νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τὸν δυνατώτερον ἐχθρὸν ἀπὸ τοὺς δύο· καὶ ἀκούοντας ὅτι ἡ Θεσσαλία, ὁποῦ πρὸ ὀλίγου χρόνου εἶχεν ὑποταχθῇ εἰς τοὺς Τούρκους, ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ δώσουν ἕνα ὄλωρ τὸ κάθε ὀσπῆτιον, ἀπερνοῦσαν πολλὰ καλὰ με τοὺς Τούρκους καὶ ἡσυχᾶ, ἀπεφάσισαν κοινῶς ὅλοι οἱ πολῖται τῶν Ἰωαννίνων νὰ παραδοθοῦν εἰς τοὺς Τούρκους, ὅθεν ἐκλεξάν τεσσάρους ἀπὸ τοὺς πλέον ἐγκρίτους ἄρχοντας καὶ τοὺς ἔστειλαν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην πρὸς τὸν ἐκεῖσε Χαλήλ πασσᾶν, ὅστις ἦτον ὁ πληρεξούσιος τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους εἰς τὴν Θεσσαλίαν· ἦτον (οἱ ἀπεσταλμένοι) αὐτοὶ ἀπὸ τὰς κάτωθεν φαμελίας ἕνας Λαληπαρᾶς (ἐτούτη ἡ φαμελιά σώζεται ἔως τὴν σήμερον, ὅμως ἐτούρκευσεν ἐξ αἰτίας ὁποῦ κατωτέρω θέλει εἰπῶ) ἕνας Περθάνος (σώζονται ταύτης τῆς φαμελίας 4 θυγατέρας τοῦ ὕστερου ἀρσενικοῦ)· ἕνας Πουγδουρῆς (σώζεται ἕνας καὶ ἀπὸ τούτῃ τῇ φαμελιά) καὶ ἕνας Παπούλης (ἐτούτη ἡ φαμελιά ἐσδύσθη, καὶ δὲν σώζεται). Φθάσαντες ἐτούτοις εἰς Θεσσαλίαν ἐπροσκύνησαν τὸν Χαλήλ πασσᾶν καὶ ὑπετάχθησαν εἰς τὸ ὀθωμανικὸν κράτος, μετὰ τὰς ἰδίαις συνθήκας τῶν Θεσσαλῶν· ἐπῆραν καὶ 7 Τούρκους εἰς σημεῖον ὑποταγῆς, καὶ τοὺς ἔφεραν μαζὴ τους εἰς Ἰωάννινα. (Ἀγραφὸς ἡμίσεια σελίς).

Λεῖπει ἡ προηγουμένη μία σελίς.

Τὸ ὀτζάκι τοῦ Τεπελενιοῦ εἶχε καὶ κωμοπόλεις χριστιανικὰς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του τὸ Χόρμοβο, Λόμποβο, Λέκλη καὶ Ρέντῃ (ἐτούτα τὰ χωρία τὰ ὀνομάζουν κακῶς ὅλα Ρίζα ἢ Ριζῶται καὶ ἐγκάτοικοι)· ἡ πρωτίστη ὅμως αὐτῶν ἦτον τὸ Χόρμοβο· ἐτούταις αἱ κωμοπόλεις ἐδίδαν (Λεῖπει) γρόσια τὸ ὀσπῆτιον τὸν καθέκαστον χρόνον καὶ ἄλλο δόσιμον δὲν εἶχαν· δηλαδὴ μήτε χαράτζι, μήτε δεκατιά, μήτε χρονικὸν τινα ἄλλο δόσιμον ὡς πληρόνουν ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ὑπήκοοι τῆς Τουρκίας, ὅπου κακῶς τῶρα τὸ κράζουν χρέη· ἦταν ὁ-

μῶς ὑποκείμενοι νὰ βοηθήσουν τὸν αὐθέντην τους εἰς καιρὸν πολέμου· καὶ ὅσαν ἐτοῦται αἱ κωμοπόλεις ἢ ἐκταφροῦντο ἀπὸ τὸν αὐθέντην τους ἢ ἄλλην τινὰ δυσαρέσκειαν ἐλάμβανον, ἐπολεμοῦσαν καὶ μὲ τοὺς ἰδίους αὐθέντας των, καὶ ἐνωμέναι αἱ τέσσαρες κωμοπόλεις καὶ κατὰ μέρος· καὶ ἀποθανόντων τοῦ μουχτάρμπεη καὶ Μπεκέρμπεη, καὶ τοῦ Μούτσο-Χούσου, οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὁ τε Βελή-πασᾶς υἱὸς τοῦ Μουχτάρμπεη, καὶ Ἰσλάν-πασᾶς υἱὸς τοῦ Μπεκέρμπεη, ἐμοίρασαν τὰ χωριὰ ὅπου ἐξουσί-αζαν καὶ τὰς κωμοπόλεις, καὶ τὸ Χόρμοδο ἐπέσε μὲ κληρὸν τοῦ Βελή-πασᾶ, πατρὸς τοῦ Βεζήρ Ἀλή πασᾶ. Τὸ Χόρμοδο ἔνταξ ἡ μεγαλύτερη κωμοπό-λις ἀπὸ τῆς ἄλλης, καὶ πλέον ἀνδρεῖοι ἦταν καὶ πλέον τολμηρότεροι· καὶ δεδομένοι περισσότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας κωμοπόλεις, καὶ ἀπὸ τοὺς γειτόνους τους Τούρκους, εἰς τὸ ληστρικόν, καὶ συχνῶς ἐπεί-ραζαν μὲ τὰς κλεψιάς των τὰς λοιπὰς κωμοπόλεις, καὶ τὰ χριστιανικὰ χωριὰ καὶ τούρκικα, καὶ καθη-μερινῶς ἐπῆγαιναν ὁ κόσμος νὰ παραπονεθῶν καὶ νὰ κλαυθοῦν εἰς τὸν Ἰσλάν-πασᾶ, ὅπου ἦτον ὁ μεγαλύτερος τῆς ἡλικίας ἀπὸ τὸ ὀτζάκι τοῦ Μό-τσο-Χούσου· ἐτότε πολλὰκις εἶπε τοῦ Βελή-πασᾶ αὐθεντὸς τῶν Χορμοβιτῶν, νὰ τοὺς προσταῇ νὰ ἀ-πέχουν ἀπὸ αὐτὰς τὰς κακὰς καὶ πολλὰς ἀταξίας ὅπου ἔκαμνον, καὶ ἐτοῦτος ἡ δὲν ἐπρόσταξεν αὐ-στηρῶς τοὺς Χορμοβίτας, ἡ καὶ ἐτοῦτοι δὲν τὸν ὑπή-κουσαν, καὶ ἀκολουθοῦσαν οἱ Χορμοβίταις, κατὰ τὸ σύνητες νὰ κλέβουν, νὰ ἀρπάζουν καὶ νὰ ἐνοχλοῦν τοὺς γειτόνους των χριστιανούς καὶ Τούρκους· καὶ προσκλαιόμενος πάλιν ὁ κόσμος εἰς τὸν Ἰσλάν πα-σᾶ, ἐθύμωσε καὶ ἐπίασε ὁ Χορμοβίτας καὶ τοὺς ἐφυλάκωσε εἰς τὸ Τεπελένι εἰς τὸ σπράγι του· τοῦ-το ἀκούοντας αἱ Χορμοβίταις ἔτρεξαν εἰς τὸν Βελή-πασᾶ τὸν ξεχωριστὸν αὐθέντην τους καὶ τοῦ ἀνήγ-γειλαν τὸ φυλάκωμά των πολιτῶν τους παρὰ τὸν Ἰσλάν-πασᾶ· σπκόνεται ὁ Βελή-πασᾶς καὶ πηγαίνει εἰς τὸν ἐξάδελφό του τὸν Ἰσλάν-πασᾶ καὶ παραπο-νεῖται πρὸς αὐτὸν διὰ τὴν ἀτιμίαν ὅπου τοῦ ἔκα-μεν καὶ τοῦ ἐφυλάκωσε τοὺς ὑπηκόους του· ἐκείνος δὲ θυμωθεὶς ὕβρισεν αὐτὸν λέγοντάς του· « φεθρε, μεθυσμένε, ἀπὸ ἐμένα! (ἦτον πολλὰ μέθυσος ὁ Βε-λή-πασᾶς) *an isun den isai aḡios na swphronishe* τοὺς ὑπηκόους σου, τοὺς παιδεύω ἐγώ» (ἦτον, ὡς λέγουν, ὁ Ἰσλάν πασᾶς πολὺ δίκαιος καὶ ἀγαποῦσε τοὺς χριστιανούς) . . . ἔφυγεν ὁ Βελή-πασᾶς ἀπὸ τὸν ἐξάδελφό του γεμάτος ἀπὸ θυμὸ, καὶ ὀργή· καὶ παρευθὺς ἐμήνυσε τῶν Χορμοβιτῶν κρυφίως τὸ νὰ ἔλθουν εἰς αὐτὸν τριακόσιοι ἄνδρες μὲ ἄρματα, ὅτι ἔχει νὰ πολεμήσῃ τὸν ἐξάδελφό του, καὶ ἐκδικηθῇ τὴν ἀτιμίαν, ὅπου τοῦ ἔκαμεν· οἱ Χορμοβίταις δὲ ὡς ἀργητὰν, κατὰ τὴν προσταγὴ τοῦ αὐθεντός των,

ἐμβήκαν διὰ νυκτὸς εἰς τὸ Τεπελένι τριακόσιοι καὶ ἐξαίφνης ἐπῆγαν καταπάνου τοῦ Ἰσλάν πασᾶ, ἐπε-ριτριγύρισαν τὸ σπράγι του ἔβηλον φωτιά εἰς αὐτὸ καὶ ἄρχισεν νὰ καῇ ὁ Ἰσλάνπασας, ὅπου εὐρέθηκε μὲ δίχως στρατιώτας· εἶχεν μόνον . . . ἄνδρας· καὶ βλέποντας τὸν κίνδυνον, εἰς τὸν ὅποιον εὐρίσκετο ἐστοχάσθη νὰ φυλάξῃ πρῶτον τὴν γυναῖκά του καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Χοτάμπεη· καὶ ἀμφοτέρους τοὺς στέλ-ναι πρὸς τὸν ἐξάδελφόν του Βελήπασα παρακαλῶν-τάς τον νὰ προφυλάξῃ Κιάρκαν τὴν γυναῖκα του καὶ υἱὸν τοῦ καὶ νὰ πάσῃ τὸν πόλεμον· τοῦτο βλέπων ὁ Βελήπασας, τὸ καύσιμο τοῦ σπραγίου καὶ τὸν ἐρχομὸν τῆς Κιάρκας καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς Χοτάμ-πεη, καὶ τὸν κίνδυνον εἰς τὸν ὅποιον εὐρίσκετο ὁ ἐξάδελφός τους Ἰσλάνπασας ἐλυπήθη· ὅμως δὲν ἦ-τον πλέον καιρὸς νὰ κάμῃ κερμίαν πρόνοιαν, ἐπει-δὴ οἱ Χορμοβίταις εἶχαν σκοτωθῇ καὶ ἀκολουθῶς εἶχαν ἀγριεῦσαι, καὶ δὲν ἤμποροῦσε νὰ τοὺς κατα-παίσῃ, καὶ νὰ τοὺς καταδαμάσῃ· καὶ πολεμῶντας ἀνδρείως ὁ Ἰσλάνπασας ἐσκοτώθη μαζὴ μὲ ὅλον του τὸ μικρὸν στράτευμα· ἐλυπήθη οὐκ ὀλίγον καὶ ὁ Βελή-πασᾶς διὰ τὸ τραγικὸν γεγονὸς εἰς τὸν ἐξά-δελφόν του, ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς του δὲν ἦτον νὰ θά-νατωθῇ ὁ Ἰσλάνπασας, ἀλλὰ νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς φυλακισμένους Χορμοβίτας.

Μετὰ ταῦτα ἔμεινεν ἡ Κιόρκα μὲ τὸν υἱὸν τῆς Χοτάμπεη καὶ μίαν θυγατέραν εἰς τὸ σπράγι τοῦ Βελήπασᾶ· καὶ διέτριψεν ἐκεῖ χρόνους τρεῖς ἕως τὸν θάνατον αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰσλάνπασα, ὅστις εἶχε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Δελβίνου, ἔγινε πασᾶς ταύτης τῆς ἐπαρχίας ὁ Βελή πασᾶς, ὅστις πρότερον ἦτον μόνον μπέης· καὶ οὕτω Δελβίνο καὶ ὀτζάκι τοῦ Τεπελενίου ἔμεινε μὲ ἀξίωμα ἡγεμονίας, τὸ ὅ-ποιον ἐπροξενοῦσε μίαν ὑπεροχὴν εἰς ταύτην τὴν ἐπαρχίαν καὶ εἰς τὰ περὶ μέρη τῆς Ἀλβαντίας, δηλονότι ἐπάνω εἰς τοὺς Λοπεσινοὺς, ἦτοι λιάπιδες . . . Τσοκασίταις, εἰς τοὺς Ρεζιόταις, καὶ ἐπάνω εἰς τὴ Δόλη καὶ ἐπαρχίαν τοῦ Ἀργυροκάστρου. — Ἀποθα-νὼν δὲ καὶ ὁ Βελήπασας ἔμεινεν ἡ γυνὴ τοῦ Χάνκω (ἥτις ἦτον θυγατέρα τοῦ Ζενίλμπεη ἀπὸ τὴν Κό-νιτσαν), μὲ τὸν υἱὸν τῆς Ἀλήμπεη (1) καὶ μὲ τὴν θυγατέρα τῆς Σαχνησιάν· εἶχεν ὁ Βελή-πασᾶς καὶ δεύτην γυναῖκα Λοπεσινὴν, ἥτοι *λιάπαιναν* ἀπὸ τὸ χωρίον Μπέντζα, τὴν ὅποιαν εἶχε συζευχθῇ ἀπὸ τὴν μεγάλην τῆς ὠραιότητα, καὶ μὲ αὐτὴν ἐγέν-νησε δύο υἱούς τὸν Ἰσμαήλμπεη καὶ τὸν Ταήρμπεη· ἡ Χάνκω ἦτον μία γυναῖκα πολλὰ ἔξυπνος, καὶ φι-λόδοξος καὶ μὲ ἀνδρικὸν φρόνημα, καὶ βλέπουσα, ὅτι ἡ φαμελιά τοῦ Μούτσο-Χούσου εἶχεν ἀπλωθῇ

(1) Αὕτη μὲ τὸν ῥηθέντα υἱὸν τῆς ἑλαδὲ τὴν κυριότητα καὶ τὴν διοίκησιν τῆς ἡγεμονίας τοῦ Τεπελενίου.

εἰς τὸ εἰσοδήμα, ἔπρεπε νὰ διαμοιρασθῇ πρῶτον μὲ τὴν χήραν Κιάρκαν καὶ υἱὸν τῆς Χοτάμπη εἰς τὸ ἥμισυ· καὶ ὕστερα τὸ ἥμισυ μέρος ὅπου ἔμνησκεν τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀλήμπη ἐτοῦτο νὰ τὸ μοιράσῃ μὲ τοὺς δύο ἀδελφούς του ἐκ τῆς Λοπεσινῆς τὸν Ἰσμαήλμπη καὶ Ταήρμπη, καὶ ὅτι μαζὴ μὲ τὸ εἰσοδήμα, ἔπρεπε νὰ μοιράσουν καὶ τὴν αὐθεντείαν, ἀπεφάσισαν μὲ τὸν υἱὸν τῆς νὰ δολοφονήσουν καὶ τὴν Κιάρκαν μὲ τὸν υἱὸν τῆς Χοτάμπη καὶ τοὺς δύο ἀδελφούς του τὸν τε Ἰσμαήλμπη καὶ Ταήρμπη. Χηρεύουσα ἡ Χάνκω ἔδειξε πρὸς τοὺς Χορμοβίτας κλίσιν καὶ ἀγάπην, καὶ διὰ τὰ τέλη τοὺς ἀφισώθη εἰς αὐτοὺς διὰ νὰ διαφεντεύουν τὸν ἀνῆλικο υἱὸν τῆς Ἀλήμπη. Ἡ κωμόπολις τοῦ Χορμόβου ἦτον μεγάλη· εὐγεναν ἀπὸ αὐτὴν ἕως 500 ἄνδρες τῶν ἀρμάτων· οἱ Χορμοβίταις ἦτον οἱ πλέον ἀνδρεῖοι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐγκατοίκους τῆς ἡγεμονίας τοῦ Τεπελενίου, τοὺς ἔκανε καὶ δυνατοτέρους ἡ θέσις τῆς κωμοπόλεως ὅτι αὕτη κεῖται ἐδῶθεν τοῦ ποταμοῦ Βώση (1) πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἀργυρομάστρου δηλ. βορείως ἀπὸ τὸ Τεπελένι· καὶ ἐτοῦτοι ἦταν κύριοι τῶν περαιλίων τοῦ ῥηθέντος ποταμοῦ Βώσης· ἀπὸ τὸ μέρος τὸ ἐδικόν τους εἶναι καὶ αἱ ἄλλαι τρεῖς κωμοπόλεις, ὅπου πάντοτε εὐρίσκονται εἰς μάχας μὲ τὸ Χόρμπο, Λάμποβο τὸ Λέκλη καὶ τὸ Ρέντη· ἐδῶθεν τοῦ ποταμοῦ εἶναι καὶ τὰ ἄλλα τὰ χωρία τῆς ἡγεμονίας, αἱ 7 κωμοπόλεις τῆς Ζαγοριάς, καὶ τὰ 4 τσεφελίγια ὁμοίως καὶ τὰ χωρία τῆς παλαιᾶς Δολυγιανῆς, ὅπου εἶχε Δελῆς τὸ ὀτζάκι τοῦ Τεπελενίου· ὅθεν δὲν ἐσύμφερε ποτὲ τοῦ ὀτζακίου νὰ ἐχθρευθῇ μὲ τὸ Χόρμπο· διότι οἱ Χορμοβίταις ἐπίασαν τὸ γεφύρι τοῦ ποταμοῦ Βώσης καὶ τὰ παράλιά του, καὶ ἐμπόδιζαν τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Τεπελενίου διὰ νὰ φέρουν τὰ εἰσοδήματα ἀπὸ τὰ ῥηθέντα χωρία, μᾶλλον τὸ ψωμί, τὸ εἶδος τὸ πλέον ἀναγκαῖόν του, καὶ διὰ τὴν συνήθειαν τῆς Ἀλβανιτίας ὅπου κάθε πασᾶς, μπέης καὶ ἀγᾶς ἔχει ζωτροφίαν εἰς τὸ σπῆτί του καὶ ὅσαι πηγαίνουν πρὸς αὐτοὺς φίλοι ἐδικοὶ καὶ ξένοι καὶ διαβάταις, πρέπει νὰ τοὺς βάλλουν τραπέζι νὰ φᾶν· καὶ μᾶλλον διὰ τὸν καιρὸν, ὅπου εἶχαν πόλεμο, ἔπρεπε νὰ ἔχη τὸ ὄψον, τὴν ἀναγκαίαν θροφήν. Καὶ ἐτοῦτα τὰ δίκαια καλῶς γνωρίζων ἡ Χάνκω ἔδειχνε πρὸς τοὺς Χορμοβίτας, ὡς εἰρηται, κλίσιν καὶ ἀγάπην καὶ τοὺς ἐκολάκευε.

Μεταξὺ τῶν φαμελιῶν τοῦ Χορμόβου ἦτον ἐκείνη ἐνὸς ἱερέως Παπᾶ-Κώστα (Δήμου) ὀνομαζομένου, ἡ πρωτίστη καὶ ἡ πλέον ἐγκριτος. Ὁ Δῆμος εἰς τὴν Ἀλβανίτικην γλῶσσαν κράζεται *Δρίφτι*· ἐτοῦτος εἶχε 4 υἱούς· ἡ Χάνκω ἐπῆρε τὸν μεγαλειέτερον καὶ

τὸν ἔκαμεν οἰκονόμον εἰς τὸ σαρᾶγι τῆς. Ὁ οἰκονόμος Τούρκικα καὶ Ἀλβανίτικα κράζεται *τζαούσης*· ὅθεν ὁ ῥηθεὶς υἱὸς τοῦ Δήμου Κώστα ὀνομάσθη *τζαούσης Δρίφτη*, καὶ οὕτω εἰς τὸ ἐξῆς θέλει τὸν ὀνομάζομεν. Συζῶν οἰκιακῶς ὁ τζαούσης Δρίφτης μὲ τὴν Χάνκω καὶ Ἀλήμπη, εἶχεν ὅλον τὸ θάρρος καὶ τὰ μυστικά των. Ἄδεται λόγος παρὰ τῶν ἐγγχωρίων τῶν τεσσάρων χριστιανικῶν κωμοπόλεων, ὅτι ἡ Χάνκω εἶχεν ἀγαπητικὸν τὸν *τζαούσην Δρίφτην*, ὅχι μόνον μετὰ τὴν χηρείαν τῆς, ἀλλὰ καὶ ζῶντος τοῦ ἀνδρός τῆς Βελήπασα τὴν ἐμοίχευε, καθὼς εἰς τὸν θάνατον τοῦ Τζαούση θέλει φανερώσω τὰ ἀδόξενα καὶ λεχθέντα περὶ τούτου. Οὕτω ἐχόντων τῶν σχέσεων μεταξὺ Χάνκως, υἱοῦ τῆς Ἀλήμπη καὶ Τζαούση ἀπεφάσισαν αὐτοὶ τὸν θάνατον τῆς Κιάρκας καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς Χοτάμπη, καὶ μιᾶς θυγατρὸς τῆς· μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βελῆ πασσᾶ ἀναχώρησεν ἡ Κιάρκα ἀπὸ τὸ σαρᾶγι, καὶ ἐπῆγε καὶ ἐκτίσεν ἰδικὸν τῆς σαρᾶγιον εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ χωρία τῆς ὀνομαζόμενον Κάριανη καὶ ἐκάθητο· καὶ ἐκεῖ πηγαίνει ὁ Τζαούσης Δρίφτης μὲ τοὺς Χορμοβίτας τοῦ τὴν ἐπολέμησε, τὴν ἐπύκρυνεν αὐτὴν καὶ τοὺς υἱούς τῆς, καὶ τοὺς ἐθανάτωσεν, καὶ οὕτω ἡ Χάνκω μὲ τὸν υἱὸν τῆς Ἀλήμπη ἔμειναν κύριοι ἀπὸ τὰς κωμοπόλεις, χωριὰ καὶ Δεκλίκει, ὅπου ἀναλογουσαν εἰς τὸ μέρος τῆς Κιάρκας καὶ υἱοῦ τῆς· μετὰ τὸν θάνατον τῆς δυστυχοῦς Κιάρκας καὶ υἱοῦ τῆς ἐπῆγεν ἡ Χάνκω μὲ τὸν υἱὸν τῆς Ἀλήμπη, καὶ ἐγκατοίκησαν εἰς τὰ σαρᾶγια τῆς εἰς τὸ χωρίον Κάριανη· ἐφοβοῦντο, ὡς λέγουν· διότι ἅμα ἐμχθεύθη εἰς τὸ Τεπελένι ὁ θάνατος τῆς χήρας Κιάρκας καὶ υἱοῦ τῆς Χοτάμπη, ὅστις ἦτον υἱὸς τοῦ αὐθεντός των Ἰσλάνπασα τοῦ μεγαλειέτερου τῆς ἡλικίας ἀπὸ τὸ ὀτσακι τοῦ Μοῦτσο-Χήσου, δηλαδή τοῦ πρωτοτόκου, ἐσκανδάλισε καὶ ἐδυσχερέστησε οὐκ ὀλίγον τοὺς Τεπελενιώτας. Ἡ φιλόδοξος Χάνκω καὶ ὁ υἱὸς τῆς, ἀφοῦ ἐθυσίασαν τὴν δυστυχῆ Κιάρκαν καὶ υἱὸν τῆς, καὶ ἐγίναν κύριοι καὶ αὐτοδέσποτοι ὅλων τῶν εἰσοδημάτων τῆς φαμελιᾶς τοῦ Μοῦτσο-Χήσου, ἔγινε καὶ ὑπερήφανος καὶ ἄρχισε νὰ καταφρονήσῃ καὶ τοὺς γειτόνους τῆς ὅλους· μᾶλλον τοὺς Γαρδικιώτας ἐπολεμοῦσε διαφορετικῶς. Μεταξὺ Τεπελένι καὶ Γαρδικι εὐρίσκεται ἓνα χριστιανικὸ χωρίον ὀνόματι Κικόση· ἔχει τοποθεσίαν καὶ γῆν καλὴν καὶ εὐκαρπὸν· καὶ ἐτοῦτο τὸ χωρίον τὸ ἐξουσίαζον οἱ Γαρδικιώταις· ἡ Χάνκω ἔλεγεν ὅτι αὐτὸ τὸ χωρίον ἦτον τῆς φαμελιᾶς τοῦ Μοῦτσο-Χήσου, καὶ τὸ εἶχαν ἀδίκως κυριεύσει οἱ Γαρδικιώταις, καὶ τὸ ἐζητοῦσεν ἡ Χάνκω τῶν Γαρδικιωτῶν· καὶ ἐναντιούμενοι ἐτοῦτοι, ἡ Χάνκω ἔκαμεν ἓνα ἀρκετὸ στράτευμα καὶ ἐπῆγε καὶ ἐπλάκωσε τὸ χωρίον, καὶ τὸ ἐκυρίευσεν· τοῦτο ἀκούοντες οἱ Γαρδικιώταις ἐταράχθησαν σφόδρα καὶ συμ-

(1) Βωδοῦσα, ὁ ἀρχαῖος Ἄδως.

βουλευόμενοι ἀνάμεσόν τους ἀπεφάσισαν νὰ τῆς κάμουν τὸν πόλεμον ὅμως δίχως πρῶτα νὰ ἀγροικηθοῦν μὲ τοὺς Χορμοδίτας, δὲν ἤμποροῦσαν νὰ τῆς κάμουν τίποτε· ἔστειλαν λοιπὸν πρέσβεις πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐγκρίτους τῆς κωμοπόλεως των, οἱ ὅποιοι ἐπαράστησαν τῶν Χορμοδιτῶν καὶ τῶν λοιπῶν τριῶν χριστιανικῶν κωμοπόλεων τῶν συμμάχων τους, τὴν ἄκραν φιλοδοξίαν τῆς Χάνκως καὶ τοὺς κακοὺς στοχασμούς, ὅπου ἔχει πρὸς τοὺς γειτόνους της, ὅπου καθὼς φαίνεται καὶ καθὼς ἄρχισε νὰ ἐνεργῇ, θέλει νὰ τοὺς ὑποτάξῃ ὅλους. Ἡ Χάνκω εἶχε κάμει ἀρχὴν νὰ πειράζῃ καὶ νὰ ἐνοχλῇ καὶ τοὺς Χορμοδίτας, Λεκλιώτας, Λομποδίτας, καὶ Ρεντηνοὺς. Τοὺς ἐζητοῦσε παρὰ πάντου ἐτήσιον δόσιμον, ἀπὸ τὸ συνειθισμένον· δὲν τοὺς ἔδειχνε τὴν πρώτην ἀγάπην καὶ κλίσιν, καὶ πολλαῖς φοραῖς τοὺς ἐκαταφρονοῦσε μᾶλλον ὁ Τσαούσης Δρίφτης· καὶ ἐπειδὴ, ὡς φαίνεται, ἦταν δυσαρεστημένοι καὶ ἐτούτοι ἀπὸ τὰς ἄνω εἰρημένους αἰτίας ἐσυμμάχησαν οἱ Ριζιώταις χριστιανοὶ μὲ τοὺς Γαρδικιώτας καὶ ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν τὸν πόλεμον τῆς Χάνκως καὶ τοῦ υἱοῦ της Ἀλήμπεη. Ἦλθον λοιπὸν οἱ Γαρδικιώταις διὰ νυκτὸς εἰς τὸ Χόρμοβον, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μαζὴ μὲ τοὺς Χορμοδίτας καὶ λοιποὺς Ριζιώτας χριστιανοὺς ἐπῆγαν κατ' ἐπάνου τῆς Κέριανης, ὅπου εὗρίσκετο ἡ Χάνκω μὲ ὀλίγους ἄνδρας τῶν ἀρμάτων, ὅτι δὲν εἶχε πάρει εἰδῆσιν ἀπὸ ἐτούτην τὴν συμμαχίαν τῶν ἐχθρῶν της, εἰμὴ μόνον μίαν ἡμέραν πρὶν τῆς ἐκστρατείας, καὶ εὐθὺς ἔφυγε μὲ τὸν υἱὸν της Ἀλήμπεη ἀπὸ τὴν Κέριαν· φθάσαντες δὲ οἱ ἐχθροὶ σύμμαχοι εἰς τὸ Κέριανη ἄρχισαν τὸν πόλεμον, καὶ μὴ ἠμπορῶντας ἡ Χάνκω νὰ διχυθεντευθῇ, ἐπαραδόθη εἰς τοὺς ἐχθρούς της μαζὴ μὲ τὴν θυγατέρα της Σιανισάν. Ἐτούτοι δὲ ἀφοῦ ἔλαβον εἰς χεῖράς των τὴν Χάνκω μὲ τὴν θυγατέρα της ἐπῆραν ὅλα τὰ ὑπάρχοντα τοῦ σαραγίου, ὡς καὶ τὰ παρχμικρὰ σιδερικά, καὶ τὰ ἔστειλαν εἰς τὸ Γαρδίκι, καὶ ἐκεῖ ἔβαλλον κλῆρον εἰς αὐτά. Μετὰ ταῦτα ἐκψῆσαν τὸ σαράγιον καὶ κάθε κτίριον τῆς Χάνκως, ὅπου εἶχεν ἐκεῖ. Ἐπῆραν καὶ αὐτὴν καὶ τὴν θυγατέρα της αἰχμαλώτους εἰς τὸ Γαρδίκι· καὶ ἐκεῖσε φθάσαντες ἄρχισαν ἐμπροσθεν τῆς Χάνκως καὶ θυγατρὸς της νὰ μεράσουν οἱ Γαρδικιώταις τὰ λάφυρα τοῦ σαραγίου της· καὶ διαφερόμενοι διὰ τὴν τιμὴν ἐκάστου εἶδους καὶ ἐξ ἄλλου διὰ νὰ τὴν πικράνουν καὶ καταφρονήσουν ἐρωτοῦσαν αὐτὴν πόσον ἀξιζε τὸ ἐν εἶδος καὶ τὸ ἄλλο. Αὕτῃ δὲ οὕσα ἀσκεπῆς ἐκλαίε καὶ ἐθρηνοῦσε καὶ ἐπαρακαλοῦσε μετὰ δακρύων τοὺς Γαρδικιώτας νὰ μὴ τῆς κάμουν τέτοιαν ἐντροπὴν καὶ αὐτῆς καὶ τῆς θυγατρὸς της, τὸ νὰ τὰς φυλάξουν ἀσκεπεῖς, ὅτι εἶναι ἐνκντίον τῆς τοῦ Μωάμεθ θρησκείας νὰ θεωροῦν οἱ ἄνδρες τὸ πρόσωπον τῆς γυναίκας, καὶ ἀμάρτημα· ἕνας δὲ τολ-

μηρὸς Γαρδικιώτης ἄρπαξε δύο κόσκινα καὶ λέγει τῆς Χάνκως « ἐπειδὴ, κυρά μου, λέγεις ὅτι εἶναι ἐντροπὴ καὶ ἀμαρτία ὡς Τούρκα νὰ ἦσαι ξέσκεπη, ἰδοὺ ὅπου σκεπάζω καὶ ἐσένα καὶ τὴν θυγατέρα σου » καὶ οὕτω ἔβαλλον ἀπὸ ἓνα κόσκινον τῆς κάθε μιᾶς εἰς τὸ πρόσωπον. Τόσας καταφρονήσεις καὶ εἰρωνεῖας ἔκαμον οἱ Γαρδικιώταις τῆς Χάνκως καὶ θυγατρὸς της, ὅπου δυσκολεύεται τινὰς νὰ τὰς πιστεύσῃ. Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ παράδοσιν, ὅλου τοῦ λαοῦ τῶν τε Γαρδικιωτῶν καὶ Χορμοδιτῶν καὶ λοιπῶν Ριζιωτῶν ἐλέγοντο, καὶ ἄδονται παρὰ τοῖς γεγηρακόσι ἕως τὰ νῦν, πρέπει νὰ τὰς πιστεύσωμεν ὅλας· ὅτι ἂν αὐταὶ δὲν ἦτον ἀληθεῖς, δὲν ἤθελε κάμει ὁ Ἀλήμπεας τέτοιαν ἀπάνθρωπον καὶ σκληρὰν ἐκδίκησιν κατὰ τῶν Γαρδικιωτῶν ἀνδρῶν, καὶ ἡ Σιανισὰ ἐπάνω εἰς τὰς γυναῖκας τῶν αὐτῶν, καθὼς κατωτέρω θέλει εἰπῶ· ἄδεται λοιπὸν ὅτι ἀναισχύντως οἱ Γαρδικιώταις οἱ μὲν ἐχαῖδον μὲ τὰς χεῖράς των εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν θυγατέρα· ἄλλοι δὲ καὶ σχεδὸν ὅλοι ἐφιλοῦσκαν, ἅπλωναν τὰς χεῖράς των εἰς τὸ στήθος τῆς μητρὸς καὶ τῆς θυγατρὸς, καὶ ἀναφανδὸν καὶ τέλος πάντων ὅτι ἀτίμασαν καὶ τὴν μητέρα, ἐφθειραν καὶ τὴν παρθενίαν τῆς θυγατρὸς. Μείνασα ἡ Χάνκω αἰχμαλώτος μερικὸς μῆνας εἰς τὸ Γαρδίκι, ἕνας τῶν προῦχόντων Γαρδικιωτῶν, Χατζῆ-Ἀγάς, ἀδελφὸς τοῦ Ντόστη, καλῶς καὶ πολιτικῶς στοχαζόμετος, ὅτι ἐστάθησαν παραπολὺ ἄτοπα τὰ παρὰ τῶν Γαρδικιωτῶν πρᾶχθέντα κατὰ τῆς Χάνκως, ἐπαρακινοῦσε τοὺς συμπολίτας του νὰ τὴν ἐλευθερώσουν, καὶ νὰ τὴν ἀφήσουν νὰ πηγαίνει ἐλεύθερη εἰς τοὺς τόπους της, καὶ ἐτούτοι δὲν ἤθελον. Κρυφίως αὐτὸς ἐπῆρε τὴν Χάνκω καὶ Σιανισὰν θυγατέρα της, καὶ ταῖς ἐπῆγεν εἰς ἓνα χωρίον φαμελίας ὀνόματι Γκέτι, ὅπου ἔκτισεν ἡ Χάνκω νέον σαράγιον καὶ ἐκατοικοῦσεν ἐκεῖ μὲ τὸν υἱὸν της Ἀλήμπεη.

Μαθόντες δὲ οἱ λοιποὶ Γαρδικιώταις πῶς ὁ Χατζῆ-Ἀγάς ἐκλεψε καὶ ἔφυγε τὴν Χάνκω καὶ θυγατέρα της, ἐθύμωσαν κατ' αὐτοῦ καὶ ἐπῆγαν εὐθὺς καὶ τοῦ ἐκψῆσαν τὰ ὀσπήτια· καὶ ἄρχισαν νὰ ἐτοιμαθοῦν διὰ πόλεμον· ὁ Χατζῆ-Ἀγάς ὅμως ὄντας ἕνας τῶν προῦχόντων ἐκείνων τῶν μερῶν ἐζήτησε, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς Ἀλβαντίας, βοήθειαν τῶν φίλων του, οἵτινες τοῦ εὗρέθησαν εὐθὺς, ὁμοίως καὶ ἡ Χάνκω ἔμασεν ὅλους τοὺς χριστιανικοὺς ὑπηκόους της καὶ φίλους Τούρκους τῆς φαμελίας, καὶ ἐβάλθη εἰς διαυθέντευσιν. Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ Γαρδικιώταις ἔκαμαν ἀποχὴν σκεφθέντες, καὶ ἐπαυσαν τὰς ἐτοιμασίας τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Χάνκως καὶ υἱοῦ της.

Ἡ Χάνκω κτίζοντας τὸ σαράγι της εἰς τὸ Γκιάτι ἔκτισε καὶ ἓνα τζαμί, ἐπειδὴ ἤφερεν εἰδῶ ὅπου ἦτον χριστιανικὸν χωρίον, καὶ Τούρκους καὶ ἐκατοίκησαν·

καὶ ἐπειδὴ νόμος Μωαμεθανικὸς εἶναι ὅτι ἐκεῖ ὅπου φωνάζει καὶ ψάλλει χάντζας νὰ μὴ κτυπήσουν χριστιανοὶ ταῖς καμπάναις καὶ τὰ σήμαντρα τῶν ἐκκλησιῶν, ἐπρόσταξεν ἡ Χάνκω καὶ ὁ υἱὸς τῆς Ἀλήμπεης, νὰ μὴ βαροῦν οἱ χριστιανοὶ ταῖς καμπάναις εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐκ τούτου ἐλυπήθησαν οὐκ ὀλίγον οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τὸ Γκέτι. Εἶχεν ἡ Χάνκω μὲν τῆς εἰς τὸ Γκέτι καὶ τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ ἀνδρός τῆς Βελή-πασᾶ ἐκ τῆς Λοπεσινῆς, τὸν Ἰσμαήλ-μπεη καὶ Ταήρ-μπεη, οἵτινες ἐλάβανον καὶ αὐτοὶ τὸ ἀνάλογον μέρος ἀπὸ τὰ πατρικὰ εἰσοδήματα, ὅχι ὁμῶς σωστά, ὅτι ἡ Χάνκω εἶχε τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν δύναμιν ὁμῶς δὲν ἠμποροῦσε νὰ τοὺς ἀποξενώσῃ μὲ τὴν ὀλότην καὶ ὁ μὲν Ἰσμαήλ-μπεης ὑπὸν δρεῦθη καὶ ἀπέκτησε μίαν θυγατέρα, καὶ ἔπειτα ἀπέθανεν· ἐτούτην τὴν θυγατέρα τὴν ὑπὸνδρευσε μὲ τὸν Σελκούμπε, υἱὸν τοῦ Μουσταφᾶ-πασᾶ Κόκκα ἀπὸ τὸ Δέλβινον· καὶ ἔμεινεν ὁ Ταήρ-μπεης καὶ συχνὰ ἐμάλωναν καὶ ἐλογотριβοῦσαν μὲ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀλήμπεη.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΕΚΘΕΣΙΣ

Περὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Θεολογικῆς Σχολῆς ὑπὸ τοῦ διεσθοντοῦ αὐτῆς τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ Κυρίλλου Ἀθωασιάδου()*
(186 Φυλλάδ. 343.)

Ὁ Σεβασμιώτατος ἐπίτροπος τῆς Θ. Α. Μακαριότητος, ἡ φιλόμους Ἐφορία καὶ λοιπὴ ἱερὰ ἀγιοταφίτικὴ ἀδελφότης, ὁ σύλλογος τῶν τε Καθηγητῶν καὶ τῶν ὑποτρόφων καὶ ἡ συρροὴ τῶν ἐκ πάσης ἄλλης τάξεως ἀκροατῶν συγκροτοῦσι σήμερον τὴν εὐφρόσυνον ἡμέραν ἐν τῷ περικαλλεῖ τούτῳ τῆς ἱερᾶς σοφίας καθιδρύματι, ὅπερ ὁ Μακαριώτατος ἡμῶν Πατριάρχης πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ μόρφωσιν τοῦ ἀγιοταφίτικοῦ κλήρου πρὸ ἐννέα ἐτῶν καθίδρυσεν ἐνταῦθα ἐν τῇ περικλεῖ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐστία, προστατεύων αὐτὸ πατριαρχικῶς, καὶ ἀδρακῆς δαπάναις διατηρῶν πρὸς δόξαν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας καὶ κλέος τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος. Κατὰ ταύτην ταῖνον τὴν πρὸς τιμὴν τῶν γραμματῶν πανηγυρικὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐνθεν μὲν οἱ προϊστάμενοι ἀναμένουσιν ἰδεῖν τὴν πνευματικὴν καρποφορίαν τῆς ἀγιοταφίτικῆς νεότητος, ἐνθεν δὲ τὰ πνευματικὰ αὐτῶν τέκνα παρίστανται πρὸς δικαιοσιν τῶν ἐλπίδων αὐτῶν καὶ πόθων, πάρεμι ἐν ᾧ

κρῶ σεβασμῷ καὶ μετὰ βαθείας εὐγνωμοσύνης, λόγον ἀποδώσων κοινῶς τῶν καθ' ὅλον τὸ διατρέξαν σχολαρχικόν μου ἔτος πεπραγμένων μοι, καὶ, ὅσον μοι ἐφικτὸν, σκιαγραφῶν ἅμα τὴν παροῦσαν τοῦ ἱεροῦ τούτου παιδευτηρίου κατάστασιν. Καὶ δὴ τὸ σχολαρχικόν μου τοῦτο καθῆκον ἐκπληρῶν, ἀρχομαι τῆς ἐκθέσεως πρῶτον ἐξ αὐτῆς τῆς σεβαστῆς ἐφορίας.

Ἡ τριμελὴς ἐφορία, μέλημα ἔχουσα πάντοτε τὴν προαγωγὴν τοῦ κοινωφελοῦς τούτου ἐκπαιδευτηρίου τοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ διορισμοῦ αὐτῆς ἔδειξε πᾶσαν φιλοτιμίαν καὶ δραστηριότητα ὑπὲρ αὐτοῦ, προθύμως καὶ ἐγκαίρως χορηγοῦσα πᾶσαν ἡθικὴν καὶ ὕλικὴν συνδρομήν· οἱ δὲ καρποὶ τῆς τοιαύτης ἀγαθῆς καὶ φιλομούσου προαιρέσεως ὑπῆρξαν ἡ μεταξὺ τῶν διδασκόντων ἀδελφικὴ ἀγάπη, ἡ ἀκρα φιλοτιμία τῶν ἱεροσπουδαστῶν περὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ διοργανισμοῦ ἐπιβληθεισῶν αὐτοῖς ὑποχρεώσεων, καὶ, τέλος, ἡ ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ τῶν Μουσῶν οἰκῷ βασιλεύουσα ἡθικὴ ἁρμονία. Ὅθεν καγὼ οὐ μόνον τῷ τρισεβάστῳ ἡμῶν Πατρὶ καὶ Δεσπότῃ εὐγνωμονῶν ἀεὶ τυγχάνω διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ταύτην ἐκλογὴν τῶν ἐφορικῶν μελῶν, ἀλλὰ καὶ τῷ σεβασμιωτάτῳ Αὐτοῦ ἐπιτρόπῳ δι' ἣν καθ' ἑκάστην πατρικὴν μέριμναν καὶ ἐπαγρύπνησιν καταδεικνύει ὑπὲρ τῆς κατ' ἅμῃς ἐπιδόσεως τῆς ἐνταῦθα σπουδάζουσας ἀγιοταφίτικῆς νεότητος. Τούτῳ δὲ εἰπὼν περὶ τῆς ἐφορίας, μεταβαίνω δεύτερον εἰς τὸν περὶ τῶν Καθηγητῶν λόγον.

Ἐν τῇ Θεολογικῇ ταύτῃ Σχολῇ ἑνδεκά εἰσιν οἱ διδάξαντες τὰ διὰ τοῦ προγράμματος προκηρυχθέντα μαθήματα. Τούτων οἱ μὲν εἰσι καθηγηταὶ οἱ δὲ ὑφηγηταί. Καὶ ὁ μὲν ἀρχιδιάκονος τοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ Καθηγητῆς Κ. Φώτιος Ἀλεξανδρίδης ὁ ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ἐν τοῖς ἐγκριτωτέροις τῶν τῆς Γερμανίας Πανεπιστημίων διὰ τριψᾶς πρὸς πλείονα σπουδὴν καὶ συμπλήρωσιν τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ γνώσεων, ἐπανακάμψας πέρυσσι, διωρίσθη κατὰ τὰς ἐνάρξεις τῶν μαθημάτων ἐπὶ τῆς ἐμῆς Σχολαρχίας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μακαριωτάτου· ὁ δὲ Γεώργιος Δημητρίου παῖδωμα τῆς ἡμετέρας Σχολῆς διωρίσθη ὑπ' ἐμοῦ κατ' ἐγκρίσιν πατριαρχικὴν πρὸς διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων τοῦ Α' καὶ Β' ἔτους· οἱ δὲ λοιποὶ Καθηγηταὶ πάντες ἦσαν πρὸ ἐμοῦ. Ἐκαστος δὲ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ ἐκπαιδευτηρίῳ Καθηγητῶν εἴτε τῶν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος εἴτε τῶν ἐκτὸς, λιπαρῶς μελετῶν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου «ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν,» πάνυ καλῶς γινώσκει, ὅτι τὸν διδάσκοντα ὥσπερ διὰ τῆς σοφίας αὐτοῦ φωτίζει τὴν διάνοιαν τῶν νέων, αὐτῷ καὶ διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματος τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ δεῖ καλλωπίζειν τὸ

(*) Ἀπηγγέλθη τῇ 2 Ἰουνίου 1863.